

ЎШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН ҚАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

13 декабрь, шанба 1997 йил №145 (495)

Сешанба, пайшанба
ва шанба кунлари чиқади

УШБУ СОНДА:

ГИЛДИРАКЛАР
АЙЛАНИБ ТУРСИН

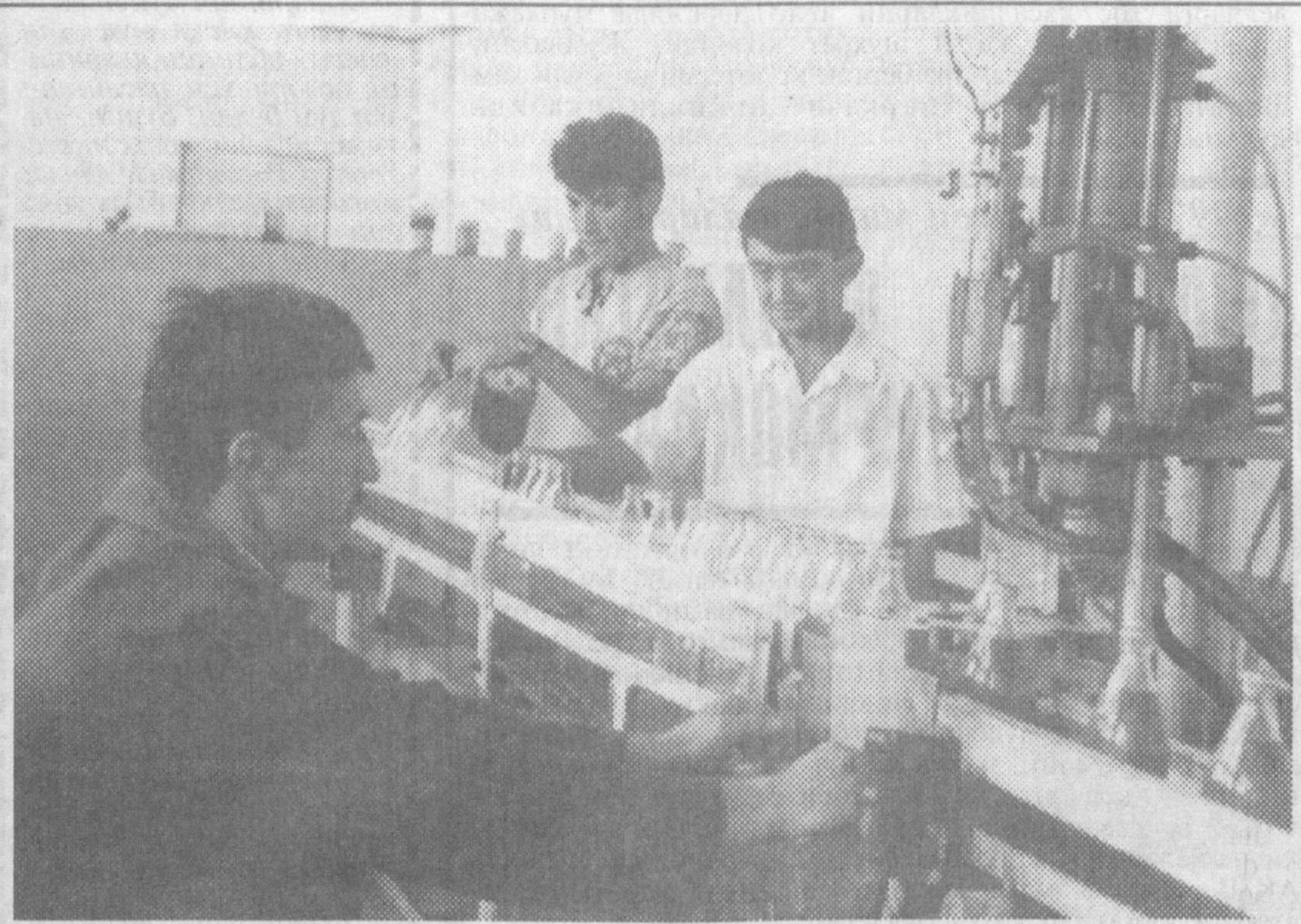
2-БЕТА

МАЪНАВИЯТНИНГ ТУВ
НЕГИЗИ—МАЪРИФАТДИР

3-БЕТА

ГРЕЛКАНИНГ ХОСИЯТИНИ
БИЛАСИЗМИ?

4-БЕТА

Оқтош шаҳридаги «Хўжа-Абдурахмон» номи кўп тармоқли хусусий корхонаси шу йилнинг июль ойида ташкил этилган. Корхона қисқа муддатда кўпчилик эътиборига тушди.

Суратда: (чандан) ширин ичимликлар ишлаб чиқариш цехи ишчилари Шухрат Исмаилов, Улмас Хўжаев, Абдуқодир Тогаевлар.

Н. АЛМУРДОВ олган сурат.

ИҚТИСОДИЁТ ХАБАРЛАРИ

ТОШКЕНТ. Сунгги пайтларда кўпгина корхоналар сингари, хусусан Тошкент чини заводи ҳам хом ашё танқислиги муаммосига дуч келаяпти. Илгарилари муаммо ширинликнинг қорхоналарига хом ашё республикамиз ташқарисидан келтирилган эди. Бозор иқтисодиёти шароитида уларнинг нархи кескин ошганлиги сабабли, четдан хом ашё сотиб олиш завод манфаатларига тўғри келмай қолди. Бунинг натижасини ижобий ҳал этиш мақсадида маҳаллий хом ашёни ишлашга тақлифи киритилди.

Чини заводи маъмурияти томонидан корхона бойитиш масаласи

кўтарилди. Бунинг учун Ангренда бойитиш комбинати қурилмоқда. Агар заводнинг бу комбинати ишга туша, ишлаб чиқаришда сифат ва суръат ўсиши мумкин. Бундан ташқари завод ахли ишлаб чиқаришни механика йўли билан бойитишни амалга оширмоқда.

Аммо, маҳсулот сифати билан булган муаммо ҳали ҳам мавжуд. Бу ердаги чиройли чиннивор маҳсулотлар барибир, аввалгиларидан фарқ қилади. Сабаби бу заводга узвий боғлиқ булган Ангрен каолин хом ашёсини маҳсус кимёвий усулда қайта ишлаш учун зарур технологиянинг йўқлигидир. Ҳар бир харидор Тошкент чининининг аввалги савиясини йўқотганлигини эътироф этади. Бу

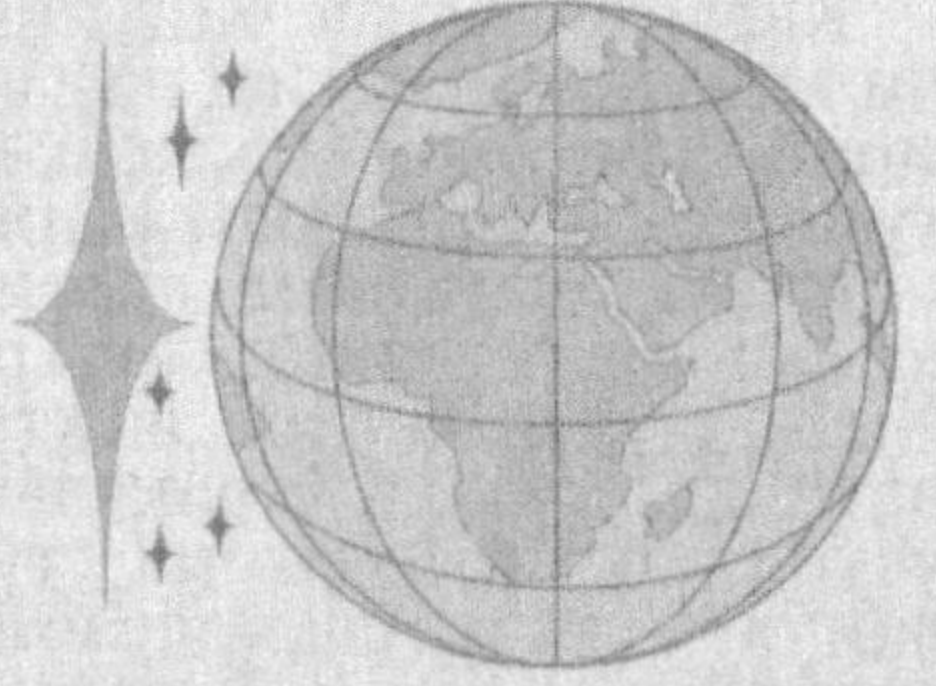
масала ҳам давлатимиз томонидан ижобий ҳал қилиниш арасисидан. Ангренда кимёвий каолиннинг қайта ишланганини амалга оширадиган бойитиш комбинатининг қурилиши бунга мисол бўлади.

Яна бир янгилик, мазкур акционерлик жамияти базисидан яна бир корхона иш бошлади. Германиялик тадбиркор ҳамкорлар 3 миллион марка миқдорда маблаг ажратди. Бу ерда жапон андозаларига мос келадиган олий сифатли чинни буюмлар янги илгорт технологияни ҳажрий этиш асосида ишлаб чиқарилади.

СИРДАРЁ. Халқаро миқёсда обрӯ-этибори ошиб бораётган Ўзбекистон иқтисодиётида узгарилар юз бермоқда. Бун

га мисол қилиб машина-созлик саноатини олиш мумкин. Бу соҳа ходимларининг изланувчанлиги натижасида янги турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқаришга эришилмоқда.

Гулистон шаҳар машина-созлик ишлаб чиқариш жамоаси бор-йўғи 2 ёки 3 турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш билан шуғулланар эди. Бозор иқтисодиёти шароитида мазкур корхона маъмурияти ишчи хизматчиларни ўз маҳсулотларини қўлайтиришга ундамоқда. Масалан, ҳозирги кунда 20 хилга яқин халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш йўлга қўйилган бўлиб, бунинг эвазига корхона ўз даромадларини қўлайтирмоқда. Бу йил жамоа 80 млн. сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга эришди.

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

Исроил Бош вазир Беньямин Нетаньяху Фаластин Мухторияти раҳбариятининг Шарқий Қуддус аҳолисини рўйхатдан ўтказиш тўғрисидаги ташаббусини қаттиқ қоралади. Бош вазир Исроил ички ишлар вазирлигига фаластинликларнинг ушбу режасини барбод этиш тўғрисида бўйбўк берди. Радио орқали берган баёнотида Беньямин Нетаньяху Қуддус Исроилнинг пойтахтига айлишини ва бу ерда фаластинликлар томонидан аҳоли рўйхатга олиниши таътиланишини таъкидлаган. Айтилганда, Фаластин раҳбарияти ҳам Қуддуснинг шарқий қисминини ўз давлатининг пойтахти деб эълон қилиш ниятида.

ЎЗБЕКИСТОН ТАШАББУСИНING УМУМЖАҲОН ЭЪТИРОФИ

Кўни кеча Тошкентга Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қароргоҳи жойлашган Нью-Йоркдан хушxabар келди. Келгуси йили, БМТ Бош Ассамблеясининг навбатдаги 53-сессиясида «Марказий Осиёнинг янги йилнинг холи ҳудуд» деб эълон қилиш масаласи муҳокама этилаётган бўлди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеясининг 48-ҳафта 50-йўбилей сессияларида Ислом Каримов Ўзбекистон Марказий Осиёни янги йилнинг холи ҳудудга айлантиришни қатъий тарафдорлиги эканлигини эълон қилган эди. Маълумки, Ўзбекистон ўз истиклол ва тараққиёт йўлининг боли йўналишларидан бири қилиб тинчликпарварлик сисатинини ташлаган. Давлатимиз раҳбарияти минтақавий ва янги тинчликни мустақамлаш йўлида анчагина амалий ишларни қилмоқда. Шу жумладан, Марказий Осиёни янги йилнинг холи ҳудудга айлантириш, бу билан минтақавий хавфсизлик ва барқарорликка эришиш ташаббуси Ўзбекистон ҳукумати томонидан янги — умумжаҳон тинчлигини мустақамлашга қаратилган энг муҳим қадимларидан бири бўлди. Шу йилнинг 15-16 сентябрь кунлари Тошкентда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ва Ўзбекистон ҳукумати ташаббуслари билан «Марказий Осиё — янги йилнинг холи ҳудуд» мавзюда янги халқаро конференция бўлиб ўтган эди. Бу анжуманининг ўтказилиши ҳам Ўзбекистон томонидан ўзининг тинчликпарварлик голларига солиқлигини исботлагани бўлди.

Тошкент халқаро анжуманида Марказий Осиё давлатлари ташқи ишлар вазирларининг минтақавий янги йилнинг холи ҳудудга айлантириш тўғрисидаги қўшма баёноти қабул қилинди. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ушбу тузилманинг анжуманида маҳсус вакили Владимир Петровский тимсолида Марказий Осиёни янги йилнинг холи ҳудуд деб эълон қилинишида минтақавий давлатларга қўшма беражанини маълум қилди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг раҳбарияти ушбу баёнотнинг устидан чиқатганини 9 декабрь кўни Нью-Йорк шаҳрида бўлиб ўтган воқеаларда яққол намоён бўлди. Шу кўни БМТ Бош Ассамблеясининг давом этаётган 52-сессияси иштирокида «Марказий Осиёда янги йилнинг холи ҳудуд яратиш» Резолюциясини қабул қилди. Резолюция барча мамлакатларни минтақавий ташаббусни қўллаб-қувватлашга қўлайди. Ушбу ҳужжат таркибиде янги хавфсизлигига қаратилган умумжаҳоний эътибор ўз навбатида, бугун дунё хавфсизлигини мустақамлашга қўшилган улкан ҳисса бўлиб қолди. Уш ташаббусининг дунё эътибори ва эътирофида сазовор эга олган янги Ўзбекистон тарихида ўғиб бораётган 1997 йил ана шу ютуқ билан ҳам ўчмас из қолдиранди.

Хайрулло НУРИДДИНОВ,
шарҳловчи

ИККИНЧИ АСОСИЙ ТАРМОҚ

Муборак туманидаги «Қорлик» жамоа-ширкат ҳужалиги иқтисодиётида пахтачилик билан бир қаторда галлачилик муҳим урин тутди. Шу боисдан ҳам бу соҳани ривожлантиришга, галла мустақиллигига эришишга алоҳида эътибор берилмоқда. Ҳужалик шу йил барча тармоқлар буйича шартномавий йиллик режаларни юқори натижалар билан сарҳисоб этди. Пахтачилик соҳасида ҳам туманда энг юқори курсаткича эришди. Галлачилик туманда қарвонбошлик қилди. 1750 гектар майдондан 3080 тонна дон етиштирилди. Шундан 2600 тоннаси давлатга топширилди. 400 тоннаси уруғлик учун олиб қолинди. 130 тонна дон эса аҳолига тарқатилди.

Ҳужалик галлакорлари 1997 йилда эришган муваффақиятларини 1998 йилда янада мустақамлаш мақсадида кузги дон экишга барвақт киришди. Қисқа вақт ичида 1600 гектар сугорилмайдонга уруғлик экиш, унинг қарийб 1000 гектарда агротехник мудатларда майсалар кука

риб қилди, дея сўз бошлади раис. — Қанақа узғариш денг. Галла уруғчилиги соҳасида. Биз 268 тонна уруғни Андижон вилоятидан олиб келдик. Аниқ айта таъминладик. Бош мутахассисларимизнинг хизмати ҳам катта бўлди. Улар галла экиладиган майдонларга бирктилиб, қаттиқ назорат урнатдилар. Механи-

Биз ҳужалик бошқаруви раиси Баҳодир Яхшиев билан бирга галла экилган майдонларнинг бир қисминини куздан кечирдик. Майсаларнинг ривожини яхши. Айниқса, бизни пахта ҳосилидан бушаган майдонларга экилган дон қувонтирди.

— Дони бор халқ бой бўлади деганларни рост, дейди раис. Мақсадимиз омборларимизни ва хонадонларимизни донга тўлдириш. Бу муҳим вазифанинг оз бўлса-да ўлдасидан чиқаймиш. Хозир ҳам омборимизда дон мавжуд. Биз ёрдам сураб келган меҳнат аҳлини сира қуруқ қайтарганимиз йўқ. Узингиз уйланг, ўзи етиштирган дондан манфаатдор бўлмаган деҳқон эртак кун ҳафа бўлади-да. Бунинг ҳар бир раҳбар қалбдан тушунмоғи шарт.

Ҳа, раис рост гапирди. Деҳқон ўз меҳнат маҳсулидан албатта, манфаатдор бўлгандагина ерга, меҳнат қилишга меҳри ва рағбати ортади. «Қорлик»ликларнинг бу хайрли ишидан ибрат олса арзийди.

Ахрор САМАРИДДИНОВ,
«Ишонч» мухбири.

Галла мустақиллиги йўлида

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

БУХОРО. Шифирқондаги Ўзбекистон-Туркия «Вардон» қўшма корхонасида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сўзини опириниш алоҳида эътибор қаратилмоқда. 168 нафар киши меҳнат қилаётган бу қўшма корхонада эркаклар қўйлаги, турли хилдаги халатлар, илғим қийимлар каби 18 хил маҳсулот ишлаб чиқаришмоқда. Тикувчилар йил охиригача 10 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот тайёрлашга аҳд қилган.

Шуниси эътиборлики, корхона нафақат Туркия билан, балки Россия, Хитой ва бошқа бир қатор хорижий мамлакатлар билан ҳам ҳамкорлик қилмоқда. Бу давлатлардан корхонага унчун хом ашё ҳамда янги технология келтириш кузда тулмоқда.

«Ишонч» мақолалари изидан

«Тўғри гапга тўқмоқми ёки қўмита раисининг қай тариқа камситилаётганлиги ҳусусида»

Вилоят ҳокимлиги ва Уйчи туман ҳокимлиги «Ишонч» газетасининг 1997 йил 9 октябр сонида chop этилган таъкидлий мақоласини туман ҳокимлигининг кенгайтирилган йиғилишида атрофлича муҳокама этди.

Мақолада келтирилган далиллар йилнинг иштирокидаги туманидан эътироф этилиб, ҳужалик болангич касеба уюшма қўмитаси раиси Ш.Умаровага касеба уюшма фаолиятини юритиш учун ҳужалик маъмурияти томонидан «Касеба уюшмалар, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари» тўғрисидаги қонунда белгилан шарт-шароитларнинг яратиб бераганига учун Охунбобоев номли деҳқон фермер ҳужалиқлари уюшмаси бошқаруви раиси А.Эргашевга хайфсан эълон қилинди.

М.РУСТАМОВА,
Наманган вилояти ҳокимининг ўринбосари.

«Масъулиятсизлик ҳам эви билан-да!»

Газетанинг шу йил 30 октябрдаги 127-сонда газета мухбири А.Самариддиннинг мақоласида агро-саноат мажмуи ходимлари Баҳористон туман касеба уюшма қўмитасининг фаолиятидаги бир қатор камчиликлар қаттиқ таъкид остига олинган эди.

Касеба уюшма вилоят қўмитасида шаҳар, туман ва бирлашган касеба уюшма қўмиталарининг раислари иштирокида мақола муҳокама қилиниб, жойларда уни ишлаб чиқиш қўмиталар раисларига топширилди. Касеба уюшма вилоят қўмитаси томонидан Баҳористон туман касеба уюшма қўмитасининг фаолияти яна бир бор ўрганилиб, қўмитада иш юритилиш, пленум ҳамда раёсат баёнотларини расмийлаштириш, ижро назоратини тартибга келтиришда амалий ёрдам кўрсатилди.

Ю.МЕЛЕНТЬЕВ,
Агросаноат мажмуи ходимлари касеба уюшмаси Қашқадарё вилоят қўмитасининг раиси.

Қарор ва ижро

АСРЛАР АРДОҚЛАГАН БУЮК АЛЛОМА

Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда маданият ва маънавият соҳасида муҳим силжилар амалга оширилмоқда, улар сунгги маънавий оқибатини, буюк келажатимизни қўрувчи алоҳида тарбиялашга муҳим аҳамиятга эгадир. Биз маданиятнинг тарихини ҳар томонлама ўрганиш имкониятига эга бўлидик. Республикада уммишларни маъмуриятнинг уюшмаларининг юбилейлари, уларга бағишланган тантаналар ўтказилиб келинмоқда. Бу соҳадан Президентимизнинг Ўзбекистон Республикасини Вазирлар Маҳкамасининг ташаббуси ва ишлари ҳар томонлама эътибор ва мақомотга сазовор. Аҳмад ал-Фароний таваллуудининг 1200 йиллигини нишонлаш тўғрисидаги қарор ҳам ўзини маданиятнинг эътибори эгаси қилиб қолди.

Аҳмад ал-Фароний Марказий Осиёнинг тарихида яна бир бор ҳақиқатга намоён этишга, миллий туғур, янгилик оғир ризиқга хизмат қилди. Уни буюк атакдорларнинг хонорасини эътибор, унинг ўлмас меросини бугунги алоҳида мулкига айлантиришга қаратилган муҳим талбирлар белгилангани бежиз эмас.

Аҳмад ал-Фароний Марказий Осиёнинг тарихида эмас, балки, бугун мусулмон Шарқининг астрономия, география соҳасидаги буюк олимларидир. У IX асрнинг охиридаги ўз бойликлари, серумун ерлари билан бутун Шарққа маълум бўлган Фарғона vodiysida туғилиб ўсти. Манбаларда қўриқилишича, бу даврда vodiysida Аҳмад, Қубо, Марвион, Хувокент, Косон каби кўп шаҳарлар ва қишлоқлар мавжуд бўлиб, савдо алоқалари кенг ривож топган.

(Давоми 2-бетда).

Аҳмад ал-Фароний Фарғона vodiysida туғилиб ўсти, болангич билимларини Мовароуннаҳр шаҳарларида олди ва IX асрнинг бошларида ўз илминин янада бойитиш, илмий тадқиқотлар олиб бориш учун турли Эрон шаҳарлари Араб халфалиятининг маркази Бағдодга келди. Бу даврда Мовароуннаҳр ва Хуросон ҳам араб халфалияти таркибига кириб эди. Чекка улкарлардан илмга чинқоқ эдилар IX аср бошларида халфалиятнинг марказий шаҳарларига нигилар эдилар. Бағдодда бу даврда халифа Маъмуун (813-833 йиллар) ҳўкмронлик қилар эди. Хуросон, Мовароуннаҳрдан келган олим-фозилларга бошқалар қатори эътибор берар эди. Масалан, бу даврда Бағдодда Мовароуннаҳр ва Хуросон шаҳарларидан келган ўз даврининг таниқли олимлари Мусо Хоразмий, Марвасий, Жаҳшарий, Марварулий, Хурасаний, Бону Мусо қабилар илмий кузатиш ва изланиш соҳасида астрономия, математика каби илмлар буйича фаол ишлар олиб боришлар. Чунки узи қисқа давр мобайнида Марв шаҳрида отаси халфанинг ноибини бўлиб турган эди.

Аҳмад ал-Фароний Бағдодга келиши билан илмий-тадқиқотлари киришиб кетди. Бу даврда Маъмуун катта эътибор берган Бағдоддаги «Донишмандлар уйи» фаолиятида турли шаҳар, мамлакатлардан келган ва турли динларга мансуб бўлган олимлар илминин турли соҳаларида қизгин иш олиб борадилар. Мамлакатларининг илмий

Польша, Венгрия ва Чехия давлатлари Шимолий Атланта харбий блоки (НАТО)га аъзо бўлишга тайёр эмаслар. НАТО томонидан ушбу давлатларнинг харбий салоҳияти текшириб қўрилганидан кейин ана шундай хулосага келинди. Жумладан, НАТО текширишлари натижасида Чехиянинг харбий техникаси жуда эскирган эканлиги маълум бўлди. Шунингдек, Шарқий Европанинг мазкур уч давлатидаги армияларда аскарларнинг харбий тайёргарлиги жуда сустлиги аниқланди.

Америка Қўшма Штатлари ҳукумати Эрон билан мурося қилишга тайёрлигини маълум қилди. АКШ Давлат департаментининг матбуот котиби Жеймс Фолиннинг берган баёнотида қўра, Вашингтон Эрон билан икки томонлама алоқаларни ривожлантиради. АКШ раҳбарияти Эрон вакиллари билан халқаро терроризмга қарши кураш масалаларида ўзаро келишиб олиш ниятида.

15-16 декабрь кунлари Малайзия пойтахти Куала-Лумпурда Жануби-Шарқий Осиё давлатлари ассоциацияси (АСЕАН)га аъзо давлатларнинг анжумани бўлиб ўтди. Узининг 30 йиллигини нишонлаётган АСЕАН ташкилотига Жануби-Шарқий Осиёнинг тўққиз давлати аъзодир. Ушбу давлатлар раҳбарлари АСЕАН доирасидаги навбатдаги ўрашувда минтақадаги иқтисодий ва моливий қийинчиликларни бартараф этиш ҳамда иқтисодий интеграцияни қучайтириш масалаларини муҳокама этадилар.

Ирокни қўрсизлантириш буйича БМТ маҳсус комиссияси вакили Ричард Батлер Бағдодга таширф бўюрди. У Ироқ раҳбарияти билан ўрашув, Бағдод ва БМТ ўртасидаги муносабатларни яхшилаш юзасидан музокара-лар олиб бормоқда.

Россия Федерацияси Президенти Борис Ельцин Москва яқинидаги Барнаха санаторийсига даволашиш учун етишга мажбур бўлди. Шифокорлар Борис Ельцинга қучли шамоллаш деган ташхис қўйдилар. Президент матбуот хизматининг хабар беришича, Борис Ельциннинг харорати жуда баланд.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида

Касаба уюшма ҳаёти

АРЗОНЛАШТИРИЛГАН ХИЗМАТЛАР

Корхона касаба уюшмаси уйи. Корхона жамоаси аъзолари бу мақолада маъруза берди. Чунки, кўчаларнинг ҳолатини кўришдан, аjoyиб дам олиш масканига айланган. Касаба уюшма уйда саргаринлик, савно, далолат уқлаш, билдириш, теннис уйнаш, пойфазл тузатиш ва бошқа бўлимлар бор. Аёллар айниқса, косметолог хизматидан мамнунлар.

таъминланган ҳаракатини ишловлар доимо ҳис этиб турилади. Корхона ўз ердмичи хужалиқлари ва иқлимхонасига эга. Улар жамият аъзолари томонидан ҳашир йули билан қурилган. Меҳнатни муҳофаза қилиш қондаларига мувофиқ махсус руҳхатга киритилган ҳамма ишчи-хизматчиларга ярим литрлан сут берилди. Ундан таққари ҳар ойда арзон баҳода, киши бошига икки килограммдан гўшт тарқатилади. Ошхонада оқватлар баҳоси арзонлаштирилган ва ишчи-хизматчиларга ойига 500 сумдан оқват пули берилди.

тузилган шартнома асосида Семашко номи куортр-даловлаш масканига 8 ишчи-хизматчи далолатиб қайти. Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгашининг Янгйул ег-мой ҳиссалорлик жамияти базасида тапшиқ этилган семинарда юқорилари фикрлар билдирилди. Семинарни Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгашининг раиси М. Тулаганова кўриш сузи билан очди. Ег-мой ҳиссалорлик жамияти бош директори М. Худоев, корхона касаба уюшма кўмитасининг раиси Х. Абдуқаторова ижтимоий ҳимоя ва меҳнат муҳофазаси юзасидан илгор тажрибаларини сузлаб бердилар ва семинар каттачиларининг саволига жавоб бердилар. Семинар аъзолари корхона ишлаб чиқариши билан таъинчилар.

Кимматбаҳо қоғозлар бозори МАКРО ВА МИКРО КЎЛАМЛАР Бугунги кунда макро кўламлари ҳақида жузга қўл таъбирланган — жаҳондаги аксарият кимматбаҳо қоғозлар бозорига пайснинг оз берган. Ириқ миқдордаги акция эгалари қатори кичик инвесторларнинг ҳам айни замонда бозори касалда учраб турибди. Мустақил Давлатлар Ҳамдустлиги мамлакатларининг кўчилигида ҳатто кичка мулдатли давлат облигацияларининг бозори ҳам дасайгани маълум бўлди. Бунинг натижасида чет эллик инвесторлар Россиядаги давлат қоғозларидан бирмунча қайчиқиб қолдилар.

ЭНЕРГЕТИКА БИЛАН САНОАТ ҲАМКОРЛИГИ

Кейинги йилларда энергетика ва автоматика Ўзбекистонда саноат тармоғида етакчи урн тутиб, халқ хужалиқига катта иқтисодий фойда келтирмоқда. Бутун мамлакатимизни электрлаштириш ва энергия манбаларидан унумли фойдаланишга қаратилган илмий йўналишлар ҳам шу тармоқ ривожига муҳим омил бўлиб хизмат қилганлиги кўччиликка яқини маълум.

Нарпай туманидаги «Зарабулак» ҳиссалорлик жамияти маъмурияти ва касаба уюшма кўмитаси янги иш урилари яратишга алоҳида эътибор беришмоқда. Чунки, қулоқчилик, мўйна тайёраши цехлари ташкил этилди. Ҳозир кунда қулоқчилик цехида 60 нафарга яқин ишчи ишламоқда. Цех махсуслатига талабдорлар кун сайин кўнайиб бормоқда.

Институт Сирдарё ГРЭСи буюртмасини ҳам адо этишга киришти. Шундан сунг Янгйулгрен нурхонаси буюртмаси адо этилади. Бу шартномалар асосида 500 лона индикаторлар тайёрлаб берилди. Бундай техник ускуналар энергетикларни ишга туширишга ҳам қул келмоқда. Шунингдек, оқва сувларни тозалаш жараёнини яхшилашда улардан фойдаланиш мумкин. Масалан, нефть қолдиқлари мавжуд бўлган оқва сувларни тозалашда ҳам бу усул асқотди. Ҳозир Тошкент ГРЭСида шу усулда оқва сувлар тозаланмоқда.

«1997 йил - инсон манфаатлари йили» «ФАРЗАНД» ФАОЛИЯТИНИ КЕНГАЙТИРМОҚДА Биз ҳикоя қилаётган марказ ўз фаолиятининг янада кенгайишини асосий мақсад қилиб олган. Бу борала Қорақалпоғистон соғлиқни сақлаш вазирлиги, хотин-қизлар кўмитаси, халқаро «Экосан» жамғармаси, Россиядаги РФФА (Россия Федерацияси Фанлар Академияси)нинг принатология ва гинекология-акusherлик илмий маркази, оилани мувофиқлаштирувчи Россия уюшмаси, халқаро ижтимоий экологик иттифок билан ҳамкорлик қилиш кул келаяпти. Марказ хориждаги унлаб ноҳукумат илмий ва жамоатчилик ташкилотлари билан ҳам самарали алоқаларни мустақамлаб олди. Улар орасида айниқса, АКШ, Англия мамлакатлари ташкилотлари бераётган амалий кўмаклар катта бўлапти.

Шу урида республика энергетика ва автоматика институти олимларининг кенг қамровли илмий излашларини кўрсатиб ўтиш жоиздир. Ўзбекистон фанининг етакчи талқидот ўқоқларидан бири ҳисобланган маъруза илм даргоҳи талқидотлари натижалари халқ хужалиқимизнинг қушгина тармоқларида, талайгина саноат корхоналарида катта иқтисодий самара келтирмоқда. Ўзбекистон Фанлар Академиясининг ҳақиқий аъзоси, профессор Ермухаммад Муборақов шу ҳақда қуйдагиларни гапириб бери:

Суратда: жамият раиси А. Урибоев, В.Пироженко билан махсуслат сифатини кўздан кечиришмоқда. Н.Алмуродов олган сурат.

Б. ПЎЛАТОВ

«Энергетика ва автоматика институти ўзининг ириқ илмий ва ишлаб чиқариш кўчига эга. Аввало пахта тозалаш саноати соҳаси бўйича амалга оширилган излашлар тўғрисида тўхталиб ўтмоқчиман. Республика пахта тозалаш корхоналари ҳамда луб (канон) экинлари саноатида хозир электр энергияси ва экилганда унумли фойдаланиш бўйича яратилган муқобил услубий ишланмаларга амал қилинмоқда.

Хусусийлаштирилган корхоналарда ФИЛДИРАКЛАР АЙЛАНИБ ТУРСИН

«Соқов қалба» сирлари. Ишчиларнинг қарчили. Вақти келганда «Кокса-кола» ҳам ташинамиз. Энг хаёли рақобатчи.

ридан 1995 йилнинг 3-чорагида дастлабки дивидендлар ҳам кулда келиб тегди. Аммо иш уйда-жуллигига қолверди, автомобилларнинг кўч киёми бемалдан кўпроқ қийнади. Шаҳарда маъруза автокомбинатга турлош корхоналардан 11 таси мавжуд. Ундан таққари янгилик тапшиқ этилаётган унга яқин ҳисобий автокорхоналар ҳам рақобатчилик майдонига буй кўрсатаётдилар. Улар билан рақобат қурагани киришинг учун эса автокомбинатга хизмат кўрсатиш таърифлари бошқарилишидан анча арзон этиб берилди. Ҳозирги даврда айлама маблагини мунтазам равишда тулдириб туриш учун автокорхоналар ўз ихтиериди, автономиялири ижарага бериш тажрибасидан унумли фойдаланаётганлари сир эмас. Бироқ, бу иш ҳам ақл билан амалга оширилмас, яъни иш бериш ва хайловчи-ижарачилар тенг манфаатдорлиги урипатилмас, самара бериши қийин. Баъзи автокорхоналарда машиналар етти ет бегоналарга ҳам ижарага берилапти. Бунинг натижаси эса кўчига кутулган рақобатчи 3-автокомбинат рақобатчи ўз мулкнинг тақдирини қайтуриш ҳолда автономиялири факат корхона аъзоси бўлиш хайловчиларга тўғри ижарага бериш. Унинг ҳусусий мулкига бўлган муносабат қайфиятнинг хайловчилар шуурида тутилгани шундан бошланади айтиш.

«1997 йил - инсон манфаатлари йили» «ФАРЗАНД» ФАОЛИЯТИНИ КЕНГАЙТИРМОҚДА Биз ҳикоя қилаётган марказ ўз фаолиятининг янада кенгайишини асосий мақсад қилиб олган. Бу борала Қорақалпоғистон соғлиқни сақлаш вазирлиги, хотин-қизлар кўмитаси, халқаро «Экосан» жамғармаси, Россиядаги РФФА (Россия Федерацияси Фанлар Академияси)нинг принатология ва гинекология-акusherлик илмий маркази, оилани мувофиқлаштирувчи Россия уюшмаси, халқаро ижтимоий экологик иттифок билан ҳамкорлик қилиш кул келаяпти. Марказ хориждаги унлаб ноҳукумат илмий ва жамоатчилик ташкилотлари билан ҳам самарали алоқаларни мустақамлаб олди. Улар орасида айниқса, АКШ, Англия мамлакатлари ташкилотлари бераётган амалий кўмаклар катта бўлапти.

Шу кунларда эса марказ томонидан «Аёл, экология ва саломатлик» дастурига биноан Голландия, Россия ва бошқа хорижий мутахассислар билан ҳамкорликда Қорақалпоғистоннинг бешта туманида тиббий таъбирлар ўтказилмоқда. «Фарзанд» марказининг келгуси режалари ҳам катта ва килма-кил. Марказ ташаббуси билан бошлар учун озик-овқат ишлаб чиқарувчи кичик корхона ташкил қилиш ҳаракати олиб боришмоқда. Келаси йил «Аёл, экология ва саломатлик» мавзусида халқаро анжуман ўтказилади. Қорақалпоғистондаги қуллаб жамоалар каби «Фарзанд» маркази ҳам «Инсон манфаатлари йили»да катта қулламдаги ишларни бажармоқда. Лекин оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилишдек савобли ишларни беминнат бажо келтираётган жонқуярларга Қорақалпоғистондаги мутаасиди ташкилотлар бир муаммони ҳал этишда ердм қулини қушини лозим. Бу марказ учун унинг аjoyиб жонқуярларининг меърада иш олиб боришлари учун шароит яратиш бериш, биринчи гади марказга бино ажратиб беришди. Муаммо ижобий тарзда ҳал этилса, марказ ўз фаолиятини янада кенгайтиради.

«Энергетика ва автоматика институти ўзининг ириқ илмий ва ишлаб чиқариш кўчига эга. Аввало пахта тозалаш саноати соҳаси бўйича амалга оширилган излашлар тўғрисида тўхталиб ўтмоқчиман. Республика пахта тозалаш корхоналари ҳамда луб (канон) экинлари саноатида хозир электр энергияси ва экилганда унумли фойдаланиш бўйича яратилган муқобил услубий ишланмаларга амал қилинмоқда.

Ақбар АЛИЕВ

Ноҳир АЛИМОВ, «Ишонч» муҳбири.

АСРАР АРДОҚЛАГАН БУЮК АЛЛОМА

Ютуқларини уригани ва айниқса қадимий Юнон олимлари эринган илмий натижалар билан яқиндан танишиб ва уларни янада ривожлантириш «Донишмандлар уйи» фаолиятига муҳим урн эгаларди. Бу даврда қадимий Юнон олимлари Аристотель, Платон, Пифагор, Птоломей, Гален, Архимед, Гиппократ кабиларнинг асарлари арабчага таржима этилди, кенг урилди, уларга шарҳлар эзилди. Аҳмад ал-Фарғоний Юнон олимий машҳур астроном Птоломей «Бағъамиз» асарлари, ҳусусан, унинг «Зийж» устида таъқиқотлар олиб борди. Уни аниқлаш ва янгилаш билан қуштиллар ўтқазди. Астрономия соҳасида оид қатор асарлар яратди.

«Этти иқлимий ҳисоблаш»: «Китоб амал ар-руҳумат» (Куст соатини тузиш ҳақидаги китоб) каби қатор асарларини санаб ўтиш мумкин. Кўрилиб турибдики, ал-Фарғоний астрономиянинг умумий масалаларини аниқлаш бевосита астрономик жадваллар яратиб (албатта узоқ йиллик қуштин асосида) астрономик асбоблар тузиш ишлари билан шуғулланган. Урининг охирида Қоҳирада Нил дарёси сувининг сатҳини ўлчовчи асбоб (миқдс жалил) яратгани ва хозирда ҳам ўз қимматини йўқотмаганини қайт этиш зарур.

Кейинги асарларда ҳам Аҳмад ал-Фарғонийнинг шухрати давом этиди. Айниқса, мусулмон Шарқи мамлакатларида Аҳмад ал-Фарғонийнинг номи кенг тарқалди. Унинг асарига тақдирлар қуцади. Кейинги асарларда «Зийж» тузатилар бевосита Аҳмад ал-Фарғоний ва Мусо ал-Хоразмий «Зийж»дан кенг фойдаланидилар. Аҳмад ал-Фарғоний номи шарқшунослик ва тарих бўйича шуғулланган Ғарб олимлари томонидан ҳурмат билан тилга олинди. Бизнинг асримизда рус олимлари ҳам Аҳмад ал-Фарғоний ишлари бўйича қатор манбалар устида иш олиб борадилар.

Музаффар ХАЙРУЛЛАЕВ, ЎзРФА ҳақиқий аъзоси.

Жаҳонда ривожланган мамлакатлар қаторидан ушбу муносиб жой олган ҳар бир мамлакат, аввало илм, маърифатга биринчи даражада аҳамият бергани маълум. Айни шу сабабдан ҳам дунёдаги кўпгина давлатлар ушбу болаларини, ёшларини худди ушбу ривожланган мамлакатлардаги ўқув юрталарига юбориб ўқитишга ҳаракат қилдилар.

Ўзбекилардаги яхши ният ярим мол деган аҳойиб маколни шу ўринда эслаб ўтиш жоиз бўлса керак, негаки, яхши ният билан ҳаётга биринчи қадам қўйган ҳар бир инсон аввало фақат катта ва жуда шарафли мақсад сари интилишга уринади. Шу билан унинг қалбида юксак инсоний фазилатлар шакллана боради...

Инсонийлик фазилатлари нақадар кўп, серқирра бўлмасин, унинг олий нуқтаси — маънавият ва маърифат бўлиб чиқади. Зеро, ҳадисларда ҳам дунёни Оллоҳ инсон учун яратгани, уни обод қилиш эса, инсоннинг энг буюк вазифаси қилиб қўйилгани ҳақида аҳойиб қўрсатмалар бор...

Хуллас, биз агар мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, юртимизни жаҳондаги энг ривожланган давлатлар қаторига тенглаштириш учун курашар эканмиз, бунинг учун аввало жаҳон тараққиёти талаблари даражасида Фирқали оладиган, унинг буғунги энг мураккаб саволларига, талабларига жавоб бера оладиган етук инсонларни илоҳий борица кўпроқ етиштириб беришимиз зарур.

Бу ўз-ўзидан бўлмайди. Шунинг учун бутун мактаб-мадрасалардан тортиб ҳамма ўқув юрталари ходимлари, уларда ўқийдиган тоғлиблар, айниқса ота-оналар бир тан, бир жон бўлиб ҳаракат қилишлари талаб этилади, бусиз бундай юксак мақсадга эришиб бўлмайди. Зеро, барча ўқув юрталарининг ҳамма фаолиятларида ўқитувчилар билан бирга ота-оналар ҳам фаол қатнашсалар — мақсадга етиб бориш эҳтимом, анча осонроқ кетган бўларди...

Авалло, икки оғиз сусталим-тарбиядаги ота-оналар урни ҳақида. Нега биз — маънавият манбаи деб, унда ота-оналар урнига алоҳида эътибор бермоқдамиз? Бунинг жуда муҳим сабаби бор. «Кўш уюсида қурганини қилади», «олма узиллиб тағига тушади», борди-ю, узилган олма тагидан узоклашса кунни билан ярим-бир метргина осласиши мумкин.

Буюк аждодларимиздан Махмудхўжа Бехбудий бола тарбиясида (унинг ўқиши, таълим олиши) тугрисида алоҳида бош қотириб — бу катта мавзуда алоҳида, ҳатто саҳна асарни ёзгани маълум. «Падарқуш» номли драма ҳақида гап кетади. Бунда муаллиф таълим тарбияга эътибор бермаган ота-оналар ва уларнинг болалари бошига тушган фожелар ҳақида ёниб гамоҳурилик қилгани, маэкур асарнинг ўзбек адабиёти тарихида қандай ўрин тутгани ҳам маълум.

Демоҳимизки, давлатимиз шу вақтга қадар давом этиб келган ўқиш-ўқитиш тартибларига тамоман янгича ислохотлар киритишнинг аниқ йўли — йуриқларни ҳақида қонулар қабул қилди. Бу борада гоят катта оламшумул аҳамиятга эга бўлиб бергани гоят муҳим ва ўз вақтида амалга оширилган тадбир бўлди. Айни пайтда ҳамма ишчи фақат мактаб ва бошқа ўқув юрталарининг узига ташлаб қўйиш мумкин эмас. Зеро, ҳар бир ота-она ўз фарзандини келажикда етук бир инсон қилиб ўстиришнинг мақсад қилиб олса албатта, бу ишларда фаол иштирок этади. Зеро, ота-она қиёфаси истас-истасасида болада шаклланади, ўз аксини топади.

Бу борада бир мисол билан чекланиш кифоя; яқинда каминга иккита мактабда руй берган иккита кўнгилсиз воқеанинг гувоҳи бўлдим. Бир мактабнинг 9-синфида ҳаммаса ёмон ўқийдиган ва интизомни бузиб турадиган 8 боланинг ота-онаси мактабга мажлисга чақирилганда, икки-уч сафаргача келишмапти. Ҳар сафар интизомли болаларнинг ота-оналари келади. Яна

бир мактабнинг 9-10-синфларида ёмон ўқийдиган ва жуда интизомсиз боланинг уйдагиларини қақришганда — боланинг ута интизомсизлиги, ҳатто ўқитувчининг ҳақорат қилганини айтишди.

Она эса: «Мен боланинг бундай дейишига ва бундай қилишига ишонмайман» деб, кўзини лўқ қилиб туриб олганига нима дейсиз?

Энг қизиқиш шундаки, ҳалиги болаларнинг ота-оналари бозорчи, савдо-сотик одамлари бўлиб чиқади... Шу ерда яна бир андишага эҳтиёж бор — савдо-сотик билан шуғулланиш айбми? Йўқ! Мушлақ йўқ! Бироқ савдо-сотик билан шуғулланувчига маърифат, манъавият керакми, деган суроққа минг марта «ҳа» деб жавоб берамиз. Керакми эса, гоят зарур. Инсонки бор экан, агар руҳи билан шуғулланиш бўлганда, унинг маънавий олами шаклланишида, бойи-тади, шу билан шахсининг жамият тараққиётида фаол қатнашишига олиб келади.

Демоҳимизки, инсон бўлиш учун, эл-юрт тараққиётига ҳисса қўиши учун албатта доктор, профессор ёки академик бўлиш шарт эмас. Аммо ҳар бир шахсининг онгли инсон даража-

этиганига гувоҳ бўлганмиз. Бир оғиз «таълим ёки тарбия, ислоҳот, нари борса, маънавият» деган энг муқаддас ибораларни тилга олгандан кейин «мактабимизда мунча ўқувчи бор, ислохотларни амалга оширишда катта ишлар қилдик, мактабимизни таъмирладик, дарсликлар етарли» қабилидаги алмисоқдан қолган сийқа, бир хил қолигга солинган гаплардан нари утолмаётганлар — фақат кўп йиллар давомида урганби қолган ҳисоботлардан нари утганлари йўқлигига гувоҳ бўламиз.

Гарчи мактабларда аҳвол шу бўлса, аввало ўқитувчилар билими-ю, савиясини оширишни биринчи галдаги вазифа қилиб

қолсангиз, «фалончининг боласи» раҳбари ундан кўриб, миллат тафаккури ва миллат маффураининг энг илгор намуналарини акс эттиши керак эмасми?...

Агар биз бу қўрсатмаларга чинакам иймон ва эътиқод билан амал қилдикан бўлсак, дарслик ва қўлланмалар ёзишни ўзининг ҳақиқий эгаларига топширишга эришгудек бўлсак, таълим-тарбия соҳасидаги ислохотларимиз катта-ижобий натижалар берган бўларди... Бироқ маэкур соҳа қўлами шу қадар кенг ва чуқур илди-дилларга эгаки, унинг ҳар бир нуқтаси устида ўйлаш, иходий фикрлаш, янгиликни излашга тинимсиз

ҳаёт «икки эшик ораси»га ўхшайди. Биринчи эшикдан ҳамма ҳам беғуноҳ бўлиб кириди, аммо иккинчи эшикдан чиқишда эса...

Ҳа, бу ўқитинчи дунё ҳаммамиз учун ҳам омонат. Бутун биз қилганидир боқий олам сари кузатсак, бир кун келиб яна қилганлар бизни ушбу машғулликка томон кузатиб қўяди. Демак, бутун биз дунёдан утган марҳумларнинг ҳурмати уни жойига қўйиб, руҳларини под этак, эртага орқамизда қолганлар бизнинг руҳи-ноқимизни обод айлайдилар.

Афсуслар бўлсинки, бунинг ҳаммамиз ҳам турти аглаб етук олмаемиз. Яқинда шундай ҳодисанинг гувоҳи бўлдим: 70-75 ёшлар атрофидаги бир онахоннинг 35-40 ёшлар ҳаммасидан кизи отири хасталиктан вафот этди. Қувви ҳам бир неча йил илгари дунёдан ўтган экан, худлас, қизининг «Итирма» (худойи)сига онахон бошчилиги қилди. Мени ажаблантирган нарсаси шу бўлдики, таъзияда эмас, балки туйда

утиргандек хис этдим ўзимни. Зиефатлардаги-дек тўқтин асатирилган дастурхонни-ку қуввиринг, кайфиятларини қуриб, лол қолдим. Марҳумани ҳар замонда номигагина эслаб, йиғлаб қўйишларини ҳисобга олганда, ҳеч қим асосий эътиборни марҳуманинг руҳини шод этиш учун Қуръон тиловат қилишга, етим қолган фарзандларига Оллоҳдан раҳм-шафқат, иймон-эътиқод тиламоқ лозимлигига қаратишни

чикарилса, улар албатта ушбу марҳумнинг руҳига дуолаб қилиб, оллоҳдан унга раҳмат тилайдилар. Оллоҳ эса уларнинг дуоларини қабул айлаб, марҳумни «суьдан» халқ қилади, яъни гуноҳларидан кечади. Юқоридagi ҳадиснинг туб-тубида ана шундай чуқур маъно эҳти.

Таъзия зиефатга айланган, савдо ҳам гуноҳга айланади. Бунинг олдини олишда маҳалла оқсоқолларининг ўрни каттадир. Улар таъзия маросимларини назорат остига олиб, ҳаммадан бир ҳилда талаб қилсалар, ортқиқча ташвишларга чек қўйилади.

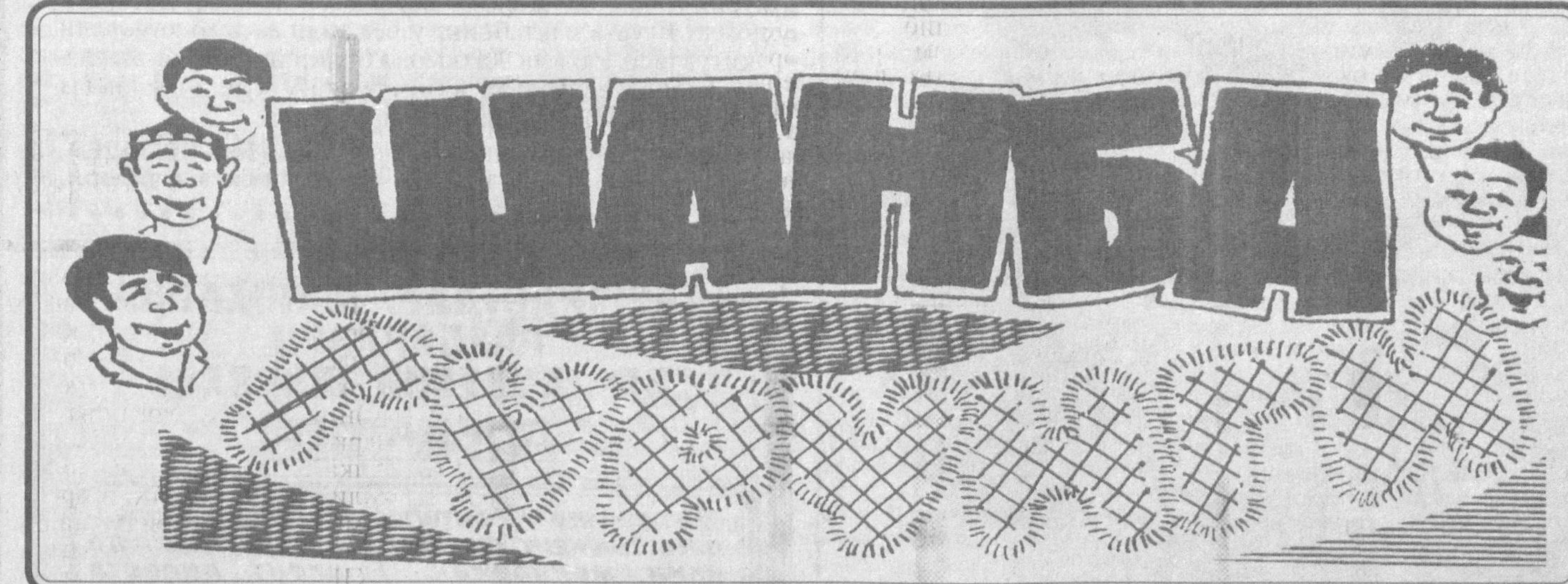
Хуллас, марҳумлар еди ясама олижанобликлар билан эмас, балки руҳий жаран, яъни Қуръон тиловат қилиб, Оллоҳнинг розилигини сураш билан уланган. Қолверса, ҳар бир банданинг Оллоҳ даргоҳидаги ўрни тирклигига қолдирган савоби яқинликлар билан белгиланади. Бу ҳақда Пайғамбаримиз ҳадисларида шундай дейилади: «Инсон боласи дунёдан куз юмгач, унинг барча амаллари тухтаиди. Аммо уч нарсанинг савоби баравор бўлади: биринчиси давом этиб турадиган саҳақа, яъни йўл қурган, боғуруғ яратган масжиду мадраса бино қилганининг савоби; иккинчиси, одамлар фойдаланган илм, яъни китоб ёки шогирд қолдирганининг савоби; учинчиси, ота-онанинг дуоларини қилиб тургани солиҳ фарзанд қолдирганининг савоби».

Ҳа, аёзлар, биз билмай қилган хоталаримизни Оллоҳ кечирди, аммо билмай туриб ҳам хато-ю, гуноҳларга йўл қувверсак, бунинг асно кечирмайди. Оллоҳ барчамизни узининг розилигига мувофиқ келадиган ишларни қилишга насиб этсин.

Тинчлик жомеъ масжидининг имом хатиб Абдуллоҳ Исҳоқ ўғли маърузаси асосида Шаҳзода Ҳақимовга таяллади.

«Диний поканиш — иймон белгиси» мақоласига

МАРҲУМЛАР ЁДИ МУҚАДАС

Мунозара, мулоҳаза, тақлифлар

МАЪНАВИЯТНИНГ ТУБ НЕГИЗИ МАЪРИФАТДИР

сига кутарилиши шарт... Гарчи эски бўлса-да, бир бўлиб ўтган воқеани шу ёрда эслаб ўтиш лозим бўлиб қолади: каминга узок мuddат олий ўқув юртида кўрганларидан бири шундай эди: Тошкентнинг катта мактабларидан бирида талабаларимиз тажриба дарси ўтказарди. Биз ҳам бар олгани бордик. Мактаб директори хонасида утириб суҳбатлашардик.

— Мактабимизда неча ўқувчи бор?

— Уш минг фалон юзта.

— Улаштириш қалай?

— Бизда қолоқлик йўқ.

— Шунча боланинг ҳаммаси-я?

— Ҳа. Ҳаммаси.

Бирорта ҳам икки йўқми?

— Йўқ!

Каминга гарчи пешонами тирриша ҳам, захри-мизни ичимизга ютдик. Қур-дизгимиз? Уч минг неча юз боланинг бирортаси ҳам бирор фандан икки олма-мисси? Бу қандай гап? Ана шу мактаб Эски жува бозори атрофидаги уйларда истиқомат қилувчи аҳоли одамлар, болалари, яъни деярли бозорчиларнинг болалари билан тулган эди. Бошқа галнинг фойдаси йўқ. Бехбудий «дод» деб ёзган асар худди шундай одамлар ва уларнинг болалари ҳаётини қўрсатгани учун ўттиз-қирқ йиллар ут-гандан кейин ҳам қўллаб-томшоабларин дикқатини тортаверган эди... Майли, энди бу гапларни шу ерда тўхтатиб асосий мавзумизга ўтамиз ва фикр мулоҳазаларимизни давом этти-рамиз...

Бизнинг маэкур борадаги мақсадларимиз, оруз-умидларимиз юртбошимизнинг Ўзбекистон рес-публикаси Олий Мажлиси IX Сессиясида сузлаган ну-тқларида нақадар мукам-мал ифода этилганига бир эътибор қилайлик. «Бизга битирувчилар эмас, мак-таб таълими ва тарбияси-ни қўрган шахслар керак... Болалар қайси синфдан мустақил фикр юрига бош-лайди? Умуман, мактаб-ларда болалар мустақил фикр юришига ургатила-димми? Аминманки, урга-тилмайди...»

Агар биз таълим-тарбия бобидаги бундай аянчи аҳволларни санаб ўтамиз десак, унинг охирига етиш жуда қийин. Негаки, омма-вий ахборот воситаларида шу мавзуда қулоққа чали-ниб, кузга ташлаиб турган айрим маълумотларга на-зар ташлайдиган бўлсак, ҳали Президентимиз ва дав-латимиз томонидан белги-ланган таълим-тарбия со-ҳасидаги ислохотлар ма-ъмунига тушуниб етмаган ди-ректорлар, илмий мудир-лар ва ўқитувчилар тулиб

қўйиши ҳаёт тақозо эт-майди? Тақозо этади. Бунга қандай эришамиз де-ган суроққа яна юртбоши-миз маърузаларидан аниқ жавоб топамиз. Бу борада эски дарсликлардаги эски қолиплардан қутилиш, ян-ги-янги дарсликлар, қўл-ланмалар яратиш, уларни ёзиш ва чоп этишга ҳар қайси фаннинг ўз мутахас-сисларини, илм-фаннинг бирор соҳасида узлуксиз ишлаб ўз умрини ва бутун фаолиятини аини шунга бахшида этган шахсларни жалб этиш лозимлиги қат-тиқ ўқидирлиб. Бироқ, аф-суски, қизил собиқ импе-ри я даврида дарсликлар ёзишни «монополия» қилиб олганлар бор эди. Бизни-нг ёшдагилар яхши били-шад-илгарилари дарслик-ларни жулмудан тил ва ада-биятга оид дарсликларни ё умрида бирор марта ауди-торияга кирмаган-яъни дар-с бермаган, ёки тил ва ада-биёт соҳасида муаммо-лардан тамоман четда юр-ган, умрида оммавий ахбо-рот воситаларида руй бе-раётган бахслар, муноза-раларда бирор марта иш-тирок этмаган-хуллас янги-ликдан олис, жаҳон миқё-сидаги тараққиётлардан бе-хабар, ёки уларни умри-да мушлақ идрок этилма-ган одамлар ёзиб келарди-лар. Бундай одамлар ку-плинча юқори мансабдаги-лардан ёки уларнинг этаги-га ёпишиб олганлардан иборат бўларди. Шунинг учун ҳам бундай дарслик-лардан тезроқ қутилиш, бу-гунги талаблар асосида яратилажак дарслик ва қўл-ланмаларга эга бўлиш гоят масъулиятли вазифадир.

Қурибди турибдики, ма-сала ута жиддий, серқир-ра, бир мақолада ҳаммаси-ни қамраб олиб ҳам бўл-майди. Аммо шулардан би-ри ва бизнингча энг мухи-ми — дарслик яратиш ва ўқитувчиларнинг узлари ҳа-қидаги мулоҳазаларни да-вом эттириши жоиз. Таъ-лим устида илгарилар Шу-ро даврида авж олган паст-кашликлардан баъзилари-ни эслашиб қўйиш ҳам за-рар қилмайдиغان қурина-ди. Илмий олам билан ало-қадорлар яхши билишад-и: баъзи одамлар илмий до-ираларда қутилмаганда пай-до бўлиб қолади. Индамай «майин сулуғри» бўлиб юр-ди-да, бир кун бирданга «фан номзодини», кейин эса, орадан кўп ўтмай «фан док-тори» бўлиб қолади. Аммо деярли ҳеч ерда ҳеч бир «нарса-си» чикмаганини ҳам-ма билди. Чикса ҳам ай-рим ҳеч қим ўқимайдиган нашрлардан «чиккан бўли-б чиқади». Уни ўзи-ю, «ил-ми» раҳбаридан бошқа ҳеч қим кўрмайди, билмайди. Аммо «чикқаними? Чикқан?» Хўш бу одам ўзи қим деб

интилиш лозим бўлади... Дарсликлар замон та-лабига жавоб бериши, миллий тараққиётимизга чинакам хизмат қилиши учун уларни юксак сифат ва илмий савияда тайёр-лашнинг механизми яра-тилиши керак. Бунинг ҳам Президентимиз фикрлари-дан келиб чиққан ҳолда ҳал этиш аини мuddао бўларди. Яъни дарслик-лар тайёрлаш бўйича му-тахассисларнинг кенг қам-ровли кенгашлари олиб борилиши, ҳар бир дарс-лик ўз соҳаси мутахассис-ларининг илмий экспер-тизасидан ўтказилиши, бу нуфузли ташкилот хулоса-ларига қатъий амал қили-нишига эришиш керак бў-лади.

Яна бир муҳим омил — ўқув дарсликлар ва қўл-ланмаларни тайёрлаш жа-раёнилари кенг илмий-пе-дагогик жамоатчилик на-зорати остида бўлиши ҳам лозим. Улар бўйича мута-хассислар, педагог ўқи-тувчилар, таълим тизими ходимларининг маъбуот, телевидение орқали чи-қаришлари, илмий таҳлил-ларнинг чоп этилиши аниқ тартибда уюштирилиши зарур. Буларнинг ҳамма-си ўтмишдаги ҳатолар ва нуқсонларга барҳам бера-ди.

— Бизнингча, бу ишлар-ни йўлга қўйиш учун зарур вақт ва шарт-шароитлар маэвуд. Лекин уни енгил ҳал этиладиган муаммолар-ни сирасига киритиш ҳам нотўғри бўларди. Ахир бутун бошли бир жамият тараққиёти ва уни таъмин этувчиларни етиштириш ҳақида гап борар экан, бунинг нақадар мураккаб-лигини, олоҳлашнинг ўзи-га ҳам тула-туқис суз ёки иборалар топиш осон эмас. Негаки, то биз маънавий жиҳатдан ри-вожланган, иймон-эътиқод дутун, ҳаммаша эл-юрт манфаатини ўйлаб яшайдиган, ишлайдиган, ҳар томонлама камол то-лган-бугуннинг энг етук, энг мукаммал инсонларни етиштириб чиқариш усти-да ўйламоқдамиз. Замон талабларига фақат шун-дай сифатларга эга бўл-ган жамомаларгина жавоб бера олади. Жамиятимиз тараққиёти аини шуларга боғлиқ деб айтсак — зар-рача муболага бўлмайди. Зеро, гарчи олға қараб интилимизимизга ҳалақат берадиган ёвузлар учраб тургани билан жамият асо-сан барқамол инсонлар е-ликсид олға юрарди, ри-вож топади... Барча соҳа ва савиядаги ўқув юртла-ри зиммасига нақадар му-ҳим ва масъулиятли вазифа юкланаётгани шундан ҳам маълум бўлиб туради.

Гарчи эски бўлса-да, бир бўлиб ўтган воқеани шу ёрда эслаб ўтиш лозим бўлиб қолади: каминга узок мuddат олий ўқув юртида кўрганларидан бири шундай эди: Тошкентнинг катта мактабларидан бирида талабаларимиз тажриба дарси ўтказарди. Биз ҳам бар олгани бордик. Мактаб директори хонасида утириб суҳбатлашардик.

— Мактабимизда неча ўқувчи бор?

— Уш минг фалон юзта.

— Улаштириш қалай?

— Бизда қолоқлик йўқ.

— Шунча боланинг ҳаммаси-я?

— Ҳа. Ҳаммаси.

Бирорта ҳам икки йўқми?

— Йўқ!

Каминга гарчи пешонами тирриша ҳам, захри-мизни ичимизга ютдик. Қур-дизгимиз? Уч минг неча юз боланинг бирортаси ҳам бирор фандан икки олма-мисси? Бу қандай гап? Ана шу мактаб Эски жува бозори атрофидаги уйларда истиқомат қилувчи аҳоли одамлар, болалари, яъни деярли бозорчиларнинг болалари билан тулган эди. Бошқа галнинг фойдаси йўқ. Бехбудий «дод» деб ёзган асар худди шундай одамлар ва уларнинг болалари ҳаётини қўрсатгани учун ўттиз-қирқ йиллар ут-гандан кейин ҳам қўллаб-томшоабларин дикқатини тортаверган эди... Майли, энди бу гапларни шу ерда тўхтатиб асосий мавзумизга ўтамиз ва фикр мулоҳазаларимизни давом этти-рамиз...

Бизнинг маэкур борадаги мақсадларимиз, оруз-умидларимиз юртбошимизнинг Ўзбекистон рес-публикаси Олий Мажлиси IX Сессиясида сузлаган ну-тқларида нақадар мукам-мал ифода этилганига бир эътибор қилайлик. «Бизга битирувчилар эмас, мак-таб таълими ва тарбияси-ни қўрган шахслар керак... Болалар қайси синфдан мустақил фикр юрига бош-лайди? Умуман, мактаб-ларда болалар мустақил фикр юришига ургатила-димми? Аминманки, урга-тилмайди...»

Агар биз таълим-тарбия бобидаги бундай аянчи аҳволларни санаб ўтамиз десак, унинг охирига етиш жуда қийин. Негаки, омма-вий ахборот воситаларида шу мавзуда қулоққа чали-ниб, кузга ташлаиб турган айрим маълумотларга на-зар ташлайдиган бўлсак, ҳали Президентимиз ва дав-латимиз томонидан белги-ланган таълим-тарбия со-ҳасидаги ислохотлар ма-ъмунига тушуниб етмаган ди-ректорлар, илмий мудир-лар ва ўқитувчилар тулиб

Гарчи эски бўлса-да, бир бўлиб ўтган воқеани шу ёрда эслаб ўтиш лозим бўлиб қолади: каминга узок мuddат олий ўқув юртида кўрганларидан бири шундай эди: Тошкентнинг катта мактабларидан бирида талабаларимиз тажриба дарси ўтказарди. Биз ҳам бар олгани бордик. Мактаб директори хонасида утириб суҳбатлашардик.

— Мактабимизда неча ўқувчи бор?

— Уш минг фалон юзта.

— Улаштириш қалай?

— Бизда қолоқлик йўқ.

— Шунча боланинг ҳаммаси-я?

— Ҳа. Ҳаммаси.

Бирорта ҳам икки йўқми?

— Йўқ!

Каминга гарчи пешонами тирриша ҳам, захри-мизни ичимизга ютдик. Қур-дизгимиз? Уч минг неча юз боланинг бирортаси ҳам бирор фандан икки олма-мисси? Бу қандай гап? Ана шу мактаб Эски жува бозори атрофидаги уйларда истиқомат қилувчи аҳоли одамлар, болалари, яъни деярли бозорчиларнинг болалари билан тулган эди. Бошқа галнинг фойдаси йўқ. Бехбудий «дод» деб ёзган асар худди шундай одамлар ва уларнинг болалари ҳаётини қўрсатгани учун ўттиз-қирқ йиллар ут-гандан кейин ҳам қўллаб-томшоабларин дикқатини тортаверган эди... Майли, энди бу гапларни шу ерда тўхтатиб асосий мавзумизга ўтамиз ва фикр мулоҳазаларимизни давом этти-рамиз...

Бизнинг маэкур борадаги мақсадларимиз, оруз-умидларимиз юртбошимизнинг Ўзбекистон рес-публикаси Олий Мажлиси IX Сессиясида сузлаган ну-тқларида нақадар мукам-мал ифода этилганига бир эътибор қилайлик. «Бизга битирувчилар эмас, мак-таб таълими ва тарбияси-ни қўрган шахслар керак... Болалар қайси синфдан мустақил фикр юрига бош-лайди? Умуман, мактаб-ларда болалар мустақил фикр юришига ургатила-димми? Аминманки, урга-тилмайди...»

Агар биз таълим-тарбия бобидаги бундай аянчи аҳволларни санаб ўтамиз десак, унинг охирига етиш жуда қийин. Негаки, омма-вий ахборот воситаларида шу мавзуда қулоққа чали-ниб, кузга ташлаиб турган айрим маълумотларга на-зар ташлайдиган бўлсак, ҳали Президентимиз ва дав-латимиз томонидан белги-ланган таълим-тарбия со-ҳасидаги ислохотлар ма-ъмунига тушуниб етмаган ди-ректорлар, илмий мудир-лар ва ўқитувчилар тулиб

Гарчи эски бўлса-да, бир бўлиб ўтган воқеани шу ёрда эслаб ўтиш лозим бўлиб қолади: каминга узок мuddат олий ўқув юртида кўрганларидан бири шундай эди: Тошкентнинг катта мактабларидан бирида талабаларимиз тажриба дарси ўтказарди. Биз ҳам бар олгани бордик. Мактаб директори хонасида утириб суҳбатлашардик.

— Мактабимизда неча ўқувчи бор?

— Уш минг фалон юзта.

— Улаштириш қалай?

— Бизда қолоқлик йўқ.

— Шунча боланинг ҳаммаси-я?

— Ҳа. Ҳаммаси.

Бирорта ҳам икки йўқми?

— Йўқ!

Каминга гарчи пешонами тирриша ҳам, захри-мизни ичимизга ютдик. Қур-дизгимиз? Уч минг неча юз боланинг бирортаси ҳам бирор фандан икки олма-мисси? Бу қандай гап? Ана шу мактаб Эски жува бозори атрофидаги уйларда истиқомат қилувчи аҳоли одамлар, болалари, яъни деярли бозорчиларнинг болалари билан тулган эди. Бошқа галнинг фойдаси йўқ. Бехбудий «дод» деб ёзган асар худди шундай одамлар ва уларнинг болалари ҳаётини қўрсатгани учун ўттиз-қирқ йиллар ут-гандан кейин ҳам қўллаб-томшоабларин дикқатини тортаверган эди... Майли, энди бу гапларни шу ерда тўхтатиб асосий мавзумизга ўтамиз ва фикр мулоҳазаларимизни давом этти-рамиз...

Бизнинг маэкур борадаги мақсадларимиз, оруз-умидларимиз юртбошимизнинг Ўзбекистон рес-публикаси Олий Мажлиси IX Сессиясида сузлаган ну-тқларида нақадар мукам-мал ифода этилганига бир эътибор қилайлик. «Бизга битирувчилар эмас, мак-таб таълими ва тарбияси-ни қўрган шахслар керак... Болалар қайси синфдан мустақил фикр юрига бош-лайди? Умуман, мактаб-ларда болалар мустақил фикр юришига ургатила-димми? Аминманки, урга-тилмайди...»

Агар биз таълим-тарбия бобидаги бундай аянчи аҳволларни санаб ўтамиз десак, унинг охирига етиш жуда қийин. Негаки, омма-вий ахборот воситаларида шу мавзуда қулоққа чали-ниб, кузга ташлаиб турган айрим маълумотларга на-зар ташлайдиган бўлсак, ҳали Президентимиз ва дав-латимиз томонидан белги-ланган таълим-тарбия со-ҳасидаги ислохотлар ма-ъмунига тушуниб етмаган ди-ректорлар, илмий мудир-лар ва ўқитувчилар тулиб

«Фил суриб, от уйнаиб...»

ТАНЛОВ ТАЛАБЛАРИГА МОНАН ЖАВОБЛАР

Гарчи эски бўлса-да, бир бўлиб ўтган воқеани шу ёрда эслаб ўтиш лозим бўлиб қолади: каминга узок мuddат олий ўқув юртида кўрганларидан бири шундай эди: Тошкентнинг катта мактабларидан бирида талабаларимиз тажриба дарси ўтказарди. Биз ҳам бар олгани бордик. Мактаб директори хонасида утириб суҳбатлашардик.

— Мактабимизда неча ўқувчи бор?

— Уш минг фалон юзта.

— Улаштириш қалай?

— Бизда қолоқлик йўқ.

— Шунча боланинг ҳаммаси-я?

— Ҳа. Ҳаммаси.

Бирорта ҳам икки йўқми?

— Йўқ!

Каминга гарчи пешонами тирриша ҳам, захри-мизни ичимизга ютдик. Қур-дизгимиз? Уч минг неча юз боланинг бирортаси ҳам бирор фандан икки олма-мисси? Бу қандай гап? Ана шу мактаб Эски жува бозори атрофидаги уйларда истиқомат қилувчи аҳоли одамлар, болалари, яъни деярли бозорчиларнинг болалари билан тулган эди. Бошқа галнинг фойдаси йўқ. Бехбудий «дод» деб ёзган асар худди шундай одамлар ва уларнинг болалари ҳаётини қўрсатгани учун ўттиз-қирқ йиллар ут-гандан кейин ҳам қўллаб-томшоабларин дикқатини тортаверган эди... Майли, энди бу гапларни шу ерда тўхтатиб асосий мавзумизга ўтамиз ва фикр мулоҳазаларимизни давом этти-рамиз...

Бизнинг маэкур борадаги мақсадларимиз, оруз-умидларимиз юртбошимизнинг Ўзбекистон рес-публикаси Олий Мажлиси IX Сессиясида сузлаган ну-тқларида нақадар мукам-мал ифода этилганига бир эътибор қилайлик. «Бизга битирувчилар эмас, мак-таб таълими ва тарбияси-ни қўрган шахслар керак... Болалар қайси синфдан мустақил фикр юрига бош-лайди? Умуман, мактаб-ларда болалар мустақил фикр юришига ургатила-димми? Аминманки, урга-тилмайди...»

Агар биз таълим-тарбия бобидаги бундай аянчи аҳволларни санаб ўтамиз десак, унинг охирига етиш жуда қийин. Негаки, омма-вий ахборот воситаларида шу мавзуда қулоққа чали-ниб, кузга ташлаиб турган айрим маълумотларга на-зар ташлайдиган бўлсак, ҳали Президентимиз ва дав-латимиз томонидан белги-ланган таълим-тарбия со-ҳасидаги ислохотлар ма-ъмунига тушуниб етмаган ди-ректорлар, илмий мудир-лар ва ўқитувчилар тулиб

Гарчи эски бўлса-да, бир бўлиб ўтган воқеани шу ёрда эслаб ўтиш лозим бўлиб қолади: каминга узок мuddат олий ўқув юртида кўрганларидан бири шундай эди: Тошкентнинг катта мактабларидан бирида талабаларимиз тажриба дарси ўтказарди. Биз ҳам бар олгани бордик. Мактаб директори хонасида утириб суҳбатлашардик.

— Мактабимизда неча ўқувчи бор?

— Уш минг фалон юзта.

— Улаштириш қалай?

— Бизда қолоқлик йўқ.

— Шунча боланинг ҳаммаси-я?

— Ҳа. Ҳаммаси.

Бирорта ҳам икки йўқми?

— Йўқ!

Каминга гарчи пешонами тирриша ҳам, захри-мизни ичимизга ютдик. Қур-дизгимиз? Уч минг неча юз боланинг бирортаси ҳам бирор фандан икки олма-мисси? Бу қандай гап? Ана шу мактаб Эски жува бозори атрофидаги уйларда истиқомат қилувчи аҳоли одамлар, болалари, яъни деярли бозорчиларнинг болалари билан тулган эди. Бошқа галнинг фойдаси йўқ. Бехбудий «дод» деб ёзган асар худди шундай одамлар ва уларнинг болалари ҳаётини қўрсатгани учун ўттиз-қирқ йиллар ут-гандан кейин ҳам қўллаб-томшоабларин дикқатини тортаверган эди... Майли, энди бу гапларни шу ерда тўхтатиб асосий мавзумизга ўтамиз ва фикр мулоҳазаларимизни давом этти-рамиз...

Бизнинг маэкур борадаги мақсадларимиз, оруз-умидларимиз юртбошимизнинг Ўзбекистон рес-публикаси Олий Мажлиси IX Сессиясида сузлаган ну-тқларида нақадар мукам-мал ифода этилганига бир эътибор қилайлик. «Бизга битирувчилар эмас, мак-таб таълими ва тарбияси-ни қўрган шахслар керак... Болалар қайси синфдан мустақил фикр юрига бош-лайди? Умуман, мактаб-ларда болалар мустақил фикр юришига ургатила-димми? Аминманки, урга-тилмайди...»

Агар биз таълим-тарбия бобидаги бундай аянчи аҳволларни санаб ўтамиз десак, унинг охирига ети

